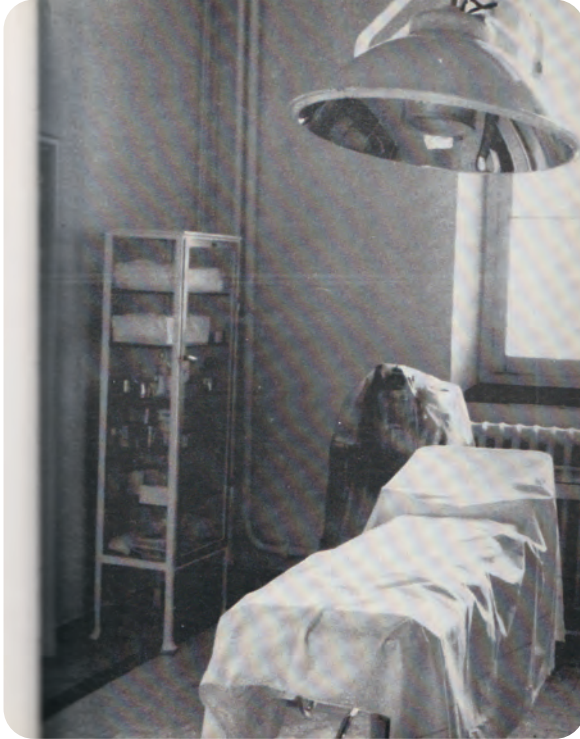

Van de geboorte van Eriekske ‘met de ijzers’ (verlostangen) en zijn eerste levensdagen in de Bijloke materniteit krijgen we uiteraard geen verslag uit eerste hand, maar toch uit de mond van de dichtst bij betrokkenen: mama Van Damme en haar vriendinnen. Enkel over hoe hij in zijn moeders buik terecht kwam, bleven de informatiebronnen helemaal gesloten. Volgt dan het relaas van de in de jaren 1950 bijna onvermijdelijke blindedarmoperatie. De trotse auteur hield er een elegant litteken aan over.

Behalve den Franschen Theoater (de Opera) waren er geen Gensche cultuurtempels bekend bij mijn familie Van Damme. Wel enkele belangrijke gezondheidstempels: Den Bond (Bond Moyson, voor de ‘socialen’) en den Briel (voor de ‘tsjeven’), om er maar twee te noemen. Er was ook nog de Bijloke, onpartijdig, een stadsziekenhuis (voor de ‘minderbedeelden’) en tenslotte het Institut Moderne, voor de ‘beterbedeelden’. Van de gebouwen van den Bond herinner ik mij zeer vaag het interieur. Het moest er wel zeer mooi zijn geweest, met veel licht en kleurige tegels op de muren. Allemaal afgebroken geloof ik, in de jaren zestig. Mijn nonkel Gust (Gust de Moale) heb ik in de Bijloke nog bezocht. Natuurlijk niet in het moederhuis, maar in het Kraakhuis. Dat heb ik herkend dankzij de mooie foto in GT van juli-oktober 2019 (blz. 315).

De Bijloke leerde ik beter kennen tijdens mijn jeugdige zoektocht naar het mysterie van het leven. Al tamelijk vlug geloofde ik niet meer dat borelingen in de bloemkolen opgroeiden. Dat was in die tijd de gangbare mening bij wel-opevoede kinderen. Maar toen ik daaraan begon te twijfelen en een directe vraag stelde aan mijn ma, schraapte zij haar keel en zei “Ge zult da wel allemaal op tijd en stond lieren op schoale.” Toen wij enkele weken later toevallig het Bijlokehospitaal passeerden werd er een tipje van de sluier opgelicht. Zij wees zij naar een vleugel van het gebouw en zei: “Kaik, manneke, da es ’t moederois en doar worde de kientses gebore.” Eindelijk serieuze uitleg. Alhoewel, het was ermee zoals met de vraag over het ontstaan van de aarde, de theorie van de ‘big bang’. Je had het nog maar pas begrepen of je stelde

nieuwe vragen: ‘En wat was er dan nog vóór die big bang?’ Gevaarlijk, dat altijd maar verder blijven vragen. Op de duur zou je in niets meer kunnen geloven. Er moet toch IETS zijn?

Afb. 1. Onderzoekskamer in de kraaminrichting-voedvrouwenschool in de Bijloke (foto Roland Heughebaert. Overgenomen uit Van Heddeghem, A., 1983, *De oude Bijloke materniteit. Patiënten, voedvrouwen, dokters*, Verbeke, 9040 Gent).

MIJN medische lijdensweg is al begonnen bij mijn geboorte. Ik werd namelijk ‘met de ijzers genomen’ en daarvan draag ik volgens sommigen nu nog altijd de schadelijke gevolgen. Dat zou volgens hen de oorzaak zijn van veel van mijn onnozele ideeën. Voor mij goed om te weten. Maar na die ijzers was het nog niet gedaan: ‘Haah zuster, wa brengde mai neu!’ was de wanhopige uitroep van mijn moeder toen de non van dienst mij na de geboorte in haar armen kwam leggen. Een blind kind zonder handen: het was nog erger dan sommige beschrijvingen in haar lievelingsroman ‘Via Mala’ van John Knittel. Maar na de uitleg over mijn ogen waarin een

paar druppels rood ontsmettingsmiddel waren aangebracht – kon ook het ontbreken van mijn handjes worden uitgeklaard. ’t Is dat ik dan al een verwoed krabber was, en met mijn fijne babynagels mijn lief gezichtje kapot krabde; dus had men dan maar de mouwtjes van mijn allereerste kledingstuk over mijn pollekens getrokken en dicht geknoopt.

Na een valse start: eind goed al goed. Het pakket kon met fierheid meegenomen worden haar huis. Daarna was er de affaire met het navelbandje, want ook dat was bij mij niet in orde, zo een gummibandje was mijn redding. Natuurlijk ook regelmatig mijn portie levertraan tijdens de oorlogsjaren. Daarna

vitamines om te groeien, lekkere korrels. Ook heb ik een periode van slaapwandelen meegemaakt.

Maar de zwaarste ingreep was wel mijn operatie: blindedarm verwijderen, zoals toen gebruikelijk was voor de meeste van mijn leeftijdgenoten. Het is een feit dat men in die jaren als kind zeer voorzichtig moest zijn met klachten over pijn in de buik. Voor je het wist moest je ‘onder het mes’, want volgens de geraadpleegde dokter had je een blindedarmonsteking, al dan niet ‘acuut’. ‘Mainen Eriek ee een apandisiet kroniek’ (appendicite chronique) hoorde ik mijn ma haar zusters vertellen.

Maar ’t ergste was ’t Vier in den beuk (het vuur in de buik). Mijn klasgenoten vertelden mij dat het één van de ergste vormen was. Het kon zelfs openbarsten in je buik. Tien jaar oud en het leven al een feest. Maar het was goed voor de tewerkstelling. En ik moest ZONDER UITSTEL op de operatietafel. De beste zorgen kreeg je volgens mijn ma in den Briel. De mening van mijn pa werd weeral niet gevraagd, alhoewel vrouwen in die tijd nog minder rechten hadden dan nu. Daar waren ook veel nonnekes (al dan niet met professionele scholing) behulpzaam bij de verzorging. Ik kreeg een kamer voor mij alleen met mijn eigen ‘maseurke’.

Alleen het beste was goed genoeg voor mij. Daarom heeft mijn ma geprobeerd mijn nonneke een paar nylonkousen cadeau te doen. Die tip had ze gekregen van Dolfken, een goede cliënt uit haar café met ter zake veel ervaring. Volgens Dolfken waren die nonnetjes niet vies van wat frivool ondergoed. Hippe nonnen in de jaren vijftig, er waren blijkbaar geen erotische films nodig om de verbeelding van sommigen te prikkelen. Er bestond trouwens al een tamelijk grote markt voor dat soort zaken. Het volstond om tijdig een nieuwe ‘niche’ te ontdekken en die, met wat staatssteun, verder uit te bouwen om een eigentijds bedrijf op te richten, het FPI (Flanders Playboy Imperium). ’t Geluk is voor de durvers.

Eerlijkheidshalve had zij toch ook aan de opererende dokter iets moeten aanbieden, op zijn minst een paar nieuwe bretellen. Na die geslaagde ingreep had ik een elegant litteken op mijn buik, ik heb dus geen tatoeage nodig, ik heb ‘the real thing’. ’t Is wel wat klein. Mijn neef, die vijf jaar ouder was en dus ook dito jaren eerder onder het mes moest, had een litteken dat wel vijf keer groter was en daarom op een kleine ritssluiting geleek. Ook in die tijd stond de techniek dus blijkbaar niet stil. Maar bij mijn nichtjes heb ik de littekens nooit mogen zien.